

Rybářství

leden 2013

založeno 1897

■ CO MŮŽEME OČEKÁVAT

od pstruhových vod

■ LOTYŠSKO

Cesta za Nessie

■ LOV KAPRŮ

na Labi

■ CESTA DO PRAVĚKU

Zapomenutý
rybářský cajk ožívá

■ POJĎTE NA RYBY!

Chytání pod
ledem

■ KANADA

Po stopách
trofejních štik
a sivenů

■ NÁVRAT LOSOSŮ

Věc veřejná

DÍRKY ZIMNÍ BRÁNA DO VODNÍ ŘÍŠE

■ KDE NAJDĚME RYBY
Jak je ulovíme?

■ STRATEGICKÝ DAN
na rybníku Štílec

■ NOVÁ JEZERA
na našem území

● CHCETE ROČNĚ UŠETŘIT 360 Kč? **Využijte předplatné!**

HISTORIE, SOUČASNOST A NEJISTÁ BUDOUCNOST JEZERO BARBORA

Vzhledem k tomu, že během čtvrtého nadošlo na území Česka k tak výrazným klimatickým změnám, jako v některých jiných evropských zemích, je naše země na přirozené stojaté vodní plochy poměrně chudá. V současné době je na našem území okolo třiceti jezer (tedy spíše jezírka), která vznikla činností přírody.

Převážně na území jižní Moravy se rozprostíralo několik velkých jezer vzniklých po poslední době ledové. Tato jednotlivá jezera měla plochu několika set hektarů, obsahovala poloslanou vodu a všechna zanikla odvodněním v průběhu 19. století. Největším z těchto jezer bylo jezero Kobylské, které mělo plochu 10 km² a hloubku okolo 10 m.

Dalším velkým jezerem na našem území bylo Komořanské jezero. Leželo v severních Čechách, v podhůří Krušných hor pod zámkem Jezeří a mělo rozlohu 5600 ha, bylo tedy o téměř

1000 ha rozsáhlejší než ÚN Lipno. I toto jezero však nakonec muselo ustoupit činnosti člověka. Na rozdíl od jihomoravských jezer, která byla vysušena z důvodu využití půdy pro zemědělství, bylo Komořanské jezero postupně vypuštěno kvůli těžbě uhlí. Počátek vypouštění začal v roce 1831 a část jezera se dochovala až do 20. století mezi vesnicemi Dřínov a Souš. Ale i tento zbytek nakonec musel ustoupit těžbě. A tak tam, kde se kdysi rozprostírala třípytlivá hladina Komořanského jezera se zrcadlovým odrazem vrcholů Krušných hor a zámku Jezeří, se dnes rozléhá lom Československé armády.

Zde, v severních Čechách, kde smutně končí příběh jednoho starého jezera, začíná naše povídání o nově vznikajících jezerech v naší zemi. A nakonec i tam, kde po Komořanském jezeře zbyla jen měsíční krajina, bude jednou v budoucnu zase pouze třípytlivá hladina s malebnými odrazy okolní krajiny. Ale nepředbíhejme událostem a podívejme se nejdříve podrobně na osud našich pěti největších umělých jezer, která se v naší krajině právě rodí po hnědohelné těžbě.

Jezera Barbora, Milchal, Milada, Most a nejmladší, největší a teprve se plnící vodou, jezero Medard

V závěru tohoto pětidílného seriálu se pak podíváme i na scénáře některých dalších hnědohelných lomů, které by měly v dohledné budoucnosti zmizet pod vodní hladinou. Opět jde

o lomy v Ústeckém a Karlovarském kraji a jsou to tyto důlní jámy: Bilina, Vršany, Libouš, Jiří-Družba a už zmiňovaný důl Československé armády. Část seriálu bude také věnována limnologickým zákonitostem a kvalitě vody v těchto jezerech.

Některé základní podmínky, které je při rekultivaci důlní jámy potřeba dodržet, aby z ní vzniklo jezero s velmi kvalitní vodou, si ukážeme níže na příkladu jezera Barbora. To je z výše zmíněných jezer nejstarší a už také dosáhlo jakési stability.

Jezero Barbora leží v Podkrušnohoří, nejbližším městem je Oldřichov u Teplic. Jezero leží v nadmořské výšce 262 m, má rozlohu 55 ha a maximální hloubku 60 m. Tato vodní plocha vznikla v průběhu 70. let z povrchového lomu na hnědé uhlí a byla zaplavena převážně důlními vodami. Následně byl do jezera přiveden potok Bouřivec. Takže v současné době je jezero průtočné. Náštestí má tento potok pramenící v Krušných horách poměrně malé povodí a průtok, který většinu roku nepřekračuje 1 m³/s. Navíc předtím, než ústí do jezera Barbora, protéká předřazeným jezerem Otakar. V tomto jezírku je voda z potoka předčištěna a zbavena množství živin, takže do Barbory přitéká voda o nízké trofii a nezhoršuje tak vysokou kvalitu vody v nádrži. Čistá voda v nádrži je udržována stejným principem jako u přirozených jezer, například v Alpách. Jezero má malý přítok kvalitní vody a velikou hloubku. Voda má tedy velmi dlouhou dobu zdržení a z hlubiny nádrže se již jednou uložené živiny v podobě sedimentů ne-

NOVĚ VZNIKAJÍCÍCH JEZER NA NAŠEM ÚZEMÍ (1)

dostávají zpět do oběhu přirozeným mícháním vody.

Barbora je v současnosti už plně zrehabilitovaná a hojně využívaná širokou veřejností pro nejrůznější aktivity spojené s vodou. Jsou zde vybudovány dvě snadno dostupné pláže se sociálním zařízením, občerstvením a zdravotní službou. Dále je tu také jedna nudistická pláž a dokonce také jacht klub. Díky velice vysoké kvalitě vody a vysoké průhlednosti si toto jezero oblíbili také potápěči.

Dno Barbory je kromě pláže převážně jílovité s vrstvou sedimentů

Na západní straně se břeh na jednom místě trhá do vody, a tak zde z vody ční zčásti zatopené stromy. Příbřežní zóna jezera je poměrně hustě porostlá makrofyty. Především pak parožnatkou (*Chara* sp.) a rdesty (*Potamogeton* sp.). Tyto rostliny do svých těl akumulují dostupné živiny a tím kvalitu vody ještě podstatně zvyšují. Z makroskopických bezobratlých jsou pro tuto lokalitu typické škeble rybníčná (*Anodonta cygnea*), slávička mnohotvárná (*Dreissena polymorpha*) a rak pruhovaný (*Orconectes limosus*). Poslední dva jmenované druhy jsou pro tuto oblast sice nepůvodní, ale pro zatopené lomy naprosto běžné. Slávička pochází z oblasti Černého moře. A ačkoliv jinde ve světě působí značné ekonomické problémy, v našich zato-

Čajn velký je v jezerech významným filtrátorem zooplanktonu a jedná se tedy o rybu nežádoucí. Příložené měřítko: délka 10 cm

Černé jezero na Šumavě. Do nedávných dob největší jezero na našem území. V současné době je již svou plochou ve srovnání s mnohem většími, uměle vytvořenými jezery

pených lomech nemá žádný větší negativní dopad. Naopak svou filtrací ještě částečně přispívá k vyšší kvalitě vody. Rak pruhovaný pochází z Ameriky. Na naše území se dostal pravděpodobně řekou Labe a je tak rozšířen hlavně v severních Čechách. Tento druh je, bohužel, přenašečem račích moru (*Aphanomyces astaci*), na který jsou naši původní raci velmi citliví, a tak v této oblasti již nikdy nelze předpokládat jejich výskyt.

A co ryby, ptáte se?

Co se týče rybí obsádky důlních jam, je velmi důležité, aby se subjekty hospodařící na těchto vodách chovaly nejen k ostatním lidem, ale také k ekosystému

ohleduplně. Je tedy nezbytné, aby hospodáři udržovali v jezerech rybí obsádku, která bude mít pozitivní vliv na kvalitu vody v nádrži. Zákal vody ve vodních tělesech je způsoben jednak splavem látek z povodí a vířením sedimentů, jednak množstvím fytoplanktonu (mikroskopických řas a sinic). Nikoho snad nepřekvapí skutečnost, že kapr je rybou, která svým rytím ve dně průhlednost vody snižuje. Důležitý je však také vztah mezi fytoplanktonem, zooplanktonem (převážně perločky) a rybami v nádrži. Studii zabývající se vztahy mezi těmito taxony poprvé popsal český hydrobiolog Hrbáček v roce 1981 a dodnes je ve světě veice uznávána. Fytoplankton, který má negativní vliv na kvalitu vody v nádrži, je vyžírán zooplanktonem a čím více a větší zooplankton je, tím je průhlednost vody vyšší. Problém však nastává s přítomností hlavně kaprovitých ryb, které dokážou velký zooplankton z nádrže efektivně odfiltrovat. Tím nepřímo zhoršují kvalitu vody ve vodních tělesech. Bílé ryby se do vodní nádrže tak jako tak dostanou a bez problémů se zde úspěšně rozmnožují. Důležité však je udržovat obsádku kaprovitých ryb na co nejnižší úrovni, alespoň v jezerech po důlní činnosti, která mají potenciál obsahovat velice kvalitní vodu. To se dá efektivně provést zarybnováním jezera velkým množstvím dravců. Obsádka dravých nebo lososovitých ryb má totiž nejlepší vliv na kvalitu vody. Takové obsádky jsou pro mnohé rybáře bezesporu atraktivnější než obsádka ryb kaprovitých, která se vyskytuje kromě pstruhových toků ve všech našich vodách.

Na jezeře Barbora hospodáří MO ČRS Duchcov Severočeského ÚS a za historii hospodaření na této vodní ploše bylo do jezera vysazeno leda-

scos. V současné době jsou v jezeře přítomny tyto druhy ryb: amur bílý (*Ctenopharyngodon idella*), candát obecný (*Sander lucioperca*), cejn velký (*Abramis brama*), ježdík obecný (*Gymnocephalus cernuus*), kapr obecný (*Cyprinus carpio*), lín obecný (*Tinca tinca*), okoun říční (*Perca fluviatilis*), perlin ostrobřichý (*Scardinius erythrophthalmus*), plotice obecná (*Rutilus rutilus*), štika obecná (*Esox lucius*), úhoř říční (*Anguilla anguilla*) a sumec velký (*Silurus glanis*). Nelze vyloučit výskyt ještě některých dalších druhů, ale pouze ve velmi malém množství. Celkově se jedná o vodu na početnost ryb spíše chudší, což plně odpovídá jezeru s velkou hloubkou a jen malou plochou litorálu (příbřežní oblasti s hloubkou do 3 m). Co do početnosti je v jezeře nejvíce zastoupena plotice obecná, ale to asi žádné velké překvapení pro muže s prutem nebude. Poměrně silnou populaci zde vytváří také okoun říční. Jeho dobrá prosperita v tomto jezeře se každoročně projevuje v trofejních úlovcích. Z hlediska biomasy zde tvoří také výraznou složku kapr obecný. Z dravých ryb, nepočítáme-li okouna, je nejpočetnějším druhem candát obecný.

Plotice obecná je na Barboře nejpobornějším druhem ryby a je zde hlavně zastoupena ve všech velikostních kategoriích. Přiležení měřítka: délka 10 cm

Přestože toto jezero do roku 2012 neprošlo detailnějším ichtyologickým průzkumem a k jeho zarybňování nebyla dána žádná doporučení s ohledem na kvalitu vody, je voda v poměrně dobrém stavu. Kapr obecný je jedinou rybou, kterou v naší zemi umí ulovit opravdu téměř každý rybář, a tak ani z obsádky takto hlubokého jezera, které pro kapra rozhodně není vhodnou lokalitou, ho nelze vyloučit. Navíc, jakmile se se zarybňováním kaprem jednou začne, rybáři si již danou vodu bez něj nedokážou představit. Kapr, ačkoliv pro samotné jezero není žádným přínosem, v zarybňovacím plánu

Příjemný pohled na západ slunce nad jezerem. Přestože historii Barboře známe, je dnes už velmi obtížné představit si její původní podobu, která se zde nikdy neztratila.

Samotné jezero Barboře i jeho okolí je v současné době už plně zrekultivováno.

Ačkoliv je kapr obecný rybařů velice oblíbený, kvalita vody v jezeře nikterak neprosperuje.

jistě zůstane. Ovšem pokud jde o amura bílého, V předchozích řádcích jsme si stručně shrnuli je nanejvýš vhodné být při jeho vysazování velice stav nejstaršího z nových jezer v Čechách. V příšopatrný a do jezera ho buď vůbec nevysazovat, tím dílu se už podíváme na mnohem mladší, větší

Candát obecný v Barboře poměrně dobře prosperuje a je pro rybáře i pro samotné jezero rybou nanejvýš žádanou. Je tedy velmi vhodné populaci candáta v maximální míře posilovat umělým vysazováním

nebo jen ve velmi malém množství. Naopak obsádku dravých ryb by bylo dobré v jezeře posílit, hlavně pak dobře prosperujícího candáta obecného a štiky obecné. Rozumné by asi bylo i některé z opatření, která omezují jejich lov, například zvýšení lovné míry.

a co do rybí obsádky zajímavější jezero Milada, které leží mezi Teplicemi a Ústím nad Labem a v současnosti je přístupné veřejnosti jen velmi omezeně.

LUKÁŠ VEJŘÍK, IVANA MATĚJČÍKOVÁ
FOTO: LUKÁŠ VEJŘÍK

Amur bílý je ryba, která by do jezera měla být vysazována jen opravdu zřídka.

MIVARDI
ORIGINAL MIVARDI QUALITY

SPOLEHLIVÉ
SIGNALIZÁTORY
ZÁBĚRŮ

NEW
NOVINKA
2013

SADA HLÁSIČŮ M1500

Nová generace hlásičů MIVARDI v moderním „slim“ designu s praktickým nasazením AAA bateriemi. Použití nabíjecích AAA baterií s velkou kapacitou v kombinaci s minimální spotřebou energie hlásičů M1500 zajišťuje extrémní výdrž celé sady. Hlásiče jsou vybaveny regulací hlasitosti včetně tichého režimu, regulací tónu a citlivosti. Díky technologii Mivardi Motion Detect Pro nabízejí až dvojnásobnou citlivost oproti běžným hlásičům v této kategorii. Součástí je i senzor okolního světla, který spíná úspornou pozici LED diody. Samozřejmostí je konektor pro připojení swingeru, pogumovaný povrch hlásiče i voděodolná krycí vrstva elektroniky. Přijímač je vybaven regulací tónu i hlasitosti (včetně tichého/vibračního režimu) a umožňuje automatické porovnání s hlásiči řady M1500.

SWING ARM NO. 145

Signalizátor záběrů s osvětlením, vybavený speciálním hově vyvinutým klipem na vlasec, tvořeným neodýmými magnety. Je maximálně šetrný k vlasci a 100% spolehlivý při uvolnění.

SWING ARM NO. 140

Lehký signalizátor záběrů s nově vyvinutým klipem na vlasec, tvořeným neodýmými magnety. Hlava signalizátoru umožňuje vložení chemického světélka a dodatečné zatížení přidávaným závažím.

www.mivardi.cz